

ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

ЗАХОЖАЙ Валерій Борисович - доктор економічних наук, професор, директор Інституту міжнародної економіки, фінансів та інформаційних технологій МАУП

КАЗАК Оксана Олексіївна - декан факультету стаціонарних та заочних форм навчання Українсько-Арабського Інституту міжнародних відносин і лінгвістики ім. Аверроеса

УДК: 330.322 658.152

В статті дані практичні рекомендації щодо оцінювання окремих інвестиційних проектів з урахуванням перспектив розвитку, рівня розвитку інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення інвестиційних ресурсів. Виділені основні параметри оцінювання та прогнозування інвестиційної привабливості. Основуючись на використанні методу багатовимірної середньої, запропоновано методика рейтингової оцінки інвестиційної привабливості, а також розроблено методичні підходи до оцінювання інвестиційної діяльності за критеріями.

Ключові слова: оцінювання інвестиційної привабливості, рейтингова оцінка, оцінювання за критеріями, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми

Невід'ємною складовою бюджетного менеджменту є інвестиційний менеджмент на державному рівні. Це обумовлено потребами урядового регулювання національної економіки з метою забезпечення економічного зростання, соціального захисту населення та ін.

Ринкова економіка як система є досить ефективною, гнучкою, здатною формувати раціональну структуру господарства. Водночас є низка проблем, до яких ринок залишається байдужим, а суспільство має їх вирішувати. Це передусім суспільні блага, які споживає все населення, які не належать до приватних благ споживання (національна безпека, забезпечення правопорядку, за-

хист довілля та ін.).

За виробництво суспільних благ відповідає держава, воно фінансується з бюджету. Вплив на виробництво суспільних благ уряд здійснює за допомогою економічної політики – системи економічних цілей і засобів (інструментів), які забезпечують вирішення завдань розвитку економічної системи країни, втілених у державні (урядові) програми. Одним з таких інструментів є інвестиційна політика та її інструмент – інвестиційний менеджмент. Його метою є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії на різних етапах розвитку.

У вирішенні завдань інвестиційного менеджменту першочергове значення має оцінка окремих інвестиційних проектів з позиції перспективного розвитку, конкурентоспроможності, інвестиційного клімату, рівня розвитку інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення інвестиційних ресурсів тощо.

Дослідження цих характеристик сприяє формуванню рівня інвестиційної привабливості окремих галузей економіки, видів діяльності, підприємств, регіонів.

Проблеми оцінювання інвестиційної привабливості розглянуті в працях таких вітчизняних науковців як Бланк І.О., Головач А.В., Головач Н.А., Захожай В.Б., Манцуров І.Г. та ін.

Метою статті є викладення теоретичних та практичних пропозицій стосовно оціню-

вання інвестиційної привабливості, визначення рейтингової оцінки інвестиційної привабливості, оцінювання результатів інвестиційної діяльності за критеріями.

Виклад основного матеріалу

Інвестиційна привабливість галузей економіки і видів діяльності – це інтегральна характеристика окремих галузей чи видів діяльності з позицій ефективності їхнього функціонування. Оцінку і прогнозування інвестиційної привабливості здійснюється за такими параметрами:

- рівнем перспективного розвитку середньогалузевої рентабельності діяльності підприємств та її зміною в динаміці;
- галузевими інвестиційними ризиками.

Інвестиційна привабливість реальних проектів – це їх інтегральна характеристика з позицій реалізації цих проектів для конкретного підприємства. Така привабливість є основою для складання бізнес-плану.

Інвестиційна привабливість регіонів – це інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позицій ефективності здійснення в них інвестиційної діяльності [1]. Оцінку і прогнозування інвестиційної привабливості регіонів здійснюють за такими параметрами:

- рівнем загальнооекономічного розвитку;
- рівнем розвитку інвестиційної інфраструктури;
- демографічною характеристикою;
- рівнем розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури;
- ступенем безпеки інвестиційної діяльності.

Інвестиційна привабливість фінансових інструментів - це інтегральна характеристика окремих фондів і грошових інструментів інвестування, що здійснюється інвестором у процесі формування портфеля фінансових інвестицій, у тому числі акцій, облігацій, ощадних сертифікатів. У досліджуванні інвестиційної привабливості певного регіону слід ураховувати деякі чинники [1]. Перелічимо основні з них.

1. Загальнооекономічний розвиток регіону:

- питома вага регіону у ВВП України;
 - обсяг виробництва промислової та сільськогосподарської продукції на душу населення;
 - сальдо ввезення і вивезення споживчих товарів;
 - середня місячна заробітна плата робітників і службовців;
 - кількість промислових підприємств.
2. Економіко-географічний розвиток виробничої інфраструктури:
- географічне розташування регіону;
 - щільність розміщення автомобільних шляхів з твердим покриттям;
 - обсяг виробництва електроенергії на душу населення;
 - курортно-туристичне значення регіону.
3. Демографічний стан:
- показники природного та механічного руху населення;
 - питома вага населення регіону в загальній чисельності населення країни;
 - питома вага міських жителів у загальній чисельності населення країни;
 - кількість зареєстрованих безробітних;
 - питома вага зайнятого населення в його загальній чисельності.
4. Розвиток ринкових відносин і комерційної інфраструктури:
- кількість банків, страхових компаній, бірж;
 - питома вага приватизованих кварталів;
 - питома вага промислових підприємств, викуплених колективами;
 - кількість спільних підприємств.
5. Інвестиційний ризик:
- співвідношення середньої і максимальної заробітної плати;
 - рівень економічної злочинності;
 - кількість страйків на 1000 жителів.
- Для аналізу привабливості галузей також використовують певні показники. Наведемо основні з них.
1. Макроекономічна характеристика галузей:
- роль тієї чи іншої галузі в забезпеченні розвитку економіки та життєзабезпеченості населення України;

- перспективи розвитку галузі згідно із завданнями структурної перебудови і стадіями життєвого циклу;

- частка галузі у ВВП;
- співвідношення динаміки розвитку розглядуваної галузі з динамікою ВВП загалом;

- рівень державного регулювання;
- рівень оподаткування за окремими видами податків, пільги;

- рівень приватизації підприємств;
- чисельність діючих підприємств, у тому числі спільних;

- чисельність працівників, зайнятих у галузі;

- обсяг інвестицій.

2. Технологічна характеристика галузей:

- відповідність технологій певної галузі необхідним світовим стандартам;

- залежність діяльності галузі від енергоресурсів (за видами);

- залежність від імпортного устаткування й обладнання.

3. Характеристики продукції: рівень насиченості ринку продукцією (ступінь задоволення попиту на придбання):

- частка імпорту продукції в задоволенні сукупного попиту в Україні;

- можливості виходу продукції на зовнішні ринки (з урахуванням конкурентоспроможності на зовнішньому ринку);

- відповідність якості продукції існуючим стандартам;

- співвідношення рівня цін на вітчизняну й аналогічну імпорту продукцію;

- співвідношення динаміки цін на продукцію і темпів інфляції.

4. Економічні результати діяльності підприємств окремих галузей за певний період:

- рівень рентабельності всіх активів;
- рівень рентабельності власних коштів;

- рівень рентабельності виробництва продукції;

- рівень рентабельності інвестицій (або термін окупності);

- рівень собівартості продукції;

- рівень продуктивності праці.

5. Рівень галузевих інвестиційних ризиків:

- рівень конкуренції на внутрішньому ринку України;

- рівень імовірності виникнення форс-мажорних обставин (на рівні соціально-економічних заборон тощо);

- кількість і частка підприємств-банкрутів галузі;

- рівень надійності сировинного та паливно-енергетичного забезпечення випуску продукції (оцінка на основі показників пункту 2);

- рівень надійності збуту продукції (оцінка показника на основі показників пункту 3).

Як уже зазначалося, інвестиційну привабливість оцінюють на основі певної сукупності показників. За допомогою цих показників здійснюють інтегральну оцінку і визначають відповідний рейтинг.

Рейтинг – певний клас, номер, присвоєний в процесі кількісних або якісних характеристик окремих об'єктів, процесів, явищ в упорядкованому їх ряді. Для оцінки привабливості підприємств використовують різні системи показників. Одна з них розробленої відповідно до вимог міжнародного меморандуму й ASC (International Accounting Standards Committee) і складається з певних груп показників оцінювання:

- майнового стану інвестиційного об'єкта (частка активної частини основних засобів, коефіцієнти зношення, оновлення і коефіцієнт вибуття основних засобів);

- фінансової стабільності (платоспроможності) інвестиційного об'єкта й надлишку або нестачі джерел формування запасів і витрат, власних оборотних коштів (робочий капітал, коефіцієнти незалежності фінансування, фінансової стабільності, фінансового лівериджу);

- ліквідності активів інвестиційного об'єкта (поточний або загальний коефіцієнт покриття, коефіцієнти співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості, абсолютної ліквідності, норми грошових резервів, покриття економічних витрат);

- прибутковості інвестиційного проекту (коефіцієнти прибутковості інвестицій, власного капіталу, операційна рентабельність продажу (прибутковість продажу), коефіцієнти експлуатаційних витрат, прибутковості активів);

• ділової активності інвестиційного об'єкта (продуктивності праці, оборотність коштів у розрахунках, оборотність обігових коштів (в оборотах), оборотність виробничих запасів, оборотність власного та основного капіталу);

• ринкової активності інвестиційного проекту (дивіденд на одну акцію, коефіцієнт цінності акції, рентабельність акції).

Вагомість окремих показників може бути визначена експертним шляхом і є похідною під час, конкретної політичної, соціальної ситуації та інших чинників. Як зазначалося, інвестиційну привабливість оцінюють на основі певної сукупності показників. За допомогою цих показників здійснюють інтегральну оцінку і визначають відповідний рейтинг.

В ряді випадків узагальнюючий показник для j -го багатомірного об'єкта визначається як середня арифметична з стандартизованих значень показників:

$$G_j = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m z_{ij}$$

де G_j - багатомірний показник, що відображає узагальнювальну властивість j -го об'єкта;

z_{ij} - стандартизоване значення i -го показника у j -го об'єкта;

m - кількість показників.

Такий спосіб агрегування усереднює значення показників, включених в ознакову множину, всіх їх вважають рівноцінними (рівно вагомими), чого в реальному житті не буває. Пом'якшення цього небажаного явища може здійснюватися шляхом введення так званих вагових коефіцієнтів, які відображають положення (вагомість) кожного з показників, їх значення та роль в дослідженні, що проводиться. Цей процес не може бути чітко функціонально визначений і присвоєння вагових коефіцієнтів може проводитися в основному, експертним шляхом після всебічного вивчення якісної суті явища.

Проте валові коефіцієнти здебільшого є суб'єктивними і тому недостатньо надійними. Більшої об'єктивності можна досягти, встановивши взаємозв'язок результатів діяльності окремих об'єктів і чинників, які

їх визначають. Для цього доцільно скористатися методами кореляційно-регресійного аналізу, за допомогою яких вимірюють зв'язок між результативною ознакою, що характеризує ефект діяльності, наприклад, за регіонами – обсяг валової доданої вартості або її рівень на душу населення, і факторними ознаками $x_1, x_2 \dots x_n$, на основі яких оцінюють рейтинг привабливості. При цьому загальний ефект має бути розподілено між окремими чинниками.

Для цього можна використати багатофакторні лінійні рівняння:

$$y = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n.$$

З урахуванням мультиколінеарності зв'язку між показниками, оцінки ваги окремих чинників у формуванні результативної ознаки, наприклад рівня ВДВ, можна визначити на основі показників множинної детермінації R_2 , парної кореляції r_{ij} та стандартизованих коефіцієнтів регресії - β - коефіцієнтів за формулою

$$d_j = \frac{\beta_j r_{x,yj}}{R^2}$$

В такому випадку оцінюється вплив (вага) кожного з показників ознакової множини на узагальнюючу властивість об'єкта, і багатовимірний показник набуває форми середньої арифметичної зваженої:

де d_i - вагомість i -го показника і

$$\sum_{i=1}^m d_i = 1$$

Таким чином, процес побудови багатовимірного узагальнювального показника можна розподілити на чотири етапи:

1. формування ознакової множини показників x_i ;
2. вибір способу стандартизації показників;
3. обґрунтування функції вагових коефіцієнтів d_i
4. визначення процедури агрегування показників.

Важливою умовою при формуванні ознакової множини є забезпечення інформаційної односпрямованості показників. Це пов'язано з тим, що для визначення узагаль-

новальних показників можуть використовуватися такі показники, вплив яких значення неоднаковий. Різні показники інформаційно можуть бути різноспрямовані, що необхідно врахувати при побудові узагальнюючого показника. За інформаційною спрямованістю показники прийнято поділяти на стимулятори і дестимулятори. Між значеннями узагальнюючого показника G_j і показника-стимулятора зв'язок прямий, а із значенням показника-дестимулятора – обернений [3].

Це враховується в процедурах стандартизації даних.

Головним завданням процедури стандартизації є приведення показників ознакової множини до однієї основи, тобто перехід до безвимірних величин за умови збереження співвідношення між окремими показниками.

Процедура стандартизації обирається в залежності від змісту показників, мети дослідження, а головна вимога при цьому така, щоб всі показники даної ознакової множини були стандартизовані за однаковою процедурою.

В узагальненому вигляді процедура стандартизації має два глобальні напрями:

1. стандартизація показників рангової шкали;
2. стандартизація показників метричної шкали.

Перший напрям може бути визначена трьома способами:

1. якщо показники оцінюються експертами і ознаки множини представляють собою множину експертних оцінок, остання може бути просто замінена відповідними рангами;

2. якщо ознакова множина складається з показників, що вимірюються за допомогою різних типів шкал (як правило, рангової і метричної), значення показників необхідно замінити їх рангами.

3. якщо показники не можуть бути безпосередньо представлені у числовому виразі (категорії соціології, політології, думки тощо), але їх градація в більшості випадків легко може бути відображена саме ранговою шкалою.

Оскільки ранжування об'єктів відбувається, як правило, від R_{\min} до R_{\max} мінімальний ранг надається максимальному значен-

ню показника-стимулятора і мініальному значенню показника-дестимулятора. В такому разі менше значення рейтингової оцінки вказує на більш високий рейтинг об'єкта.

Другий напрям в процедурах стандартизації показників ознакової множини – використання певних математичних алгоритмів для показників метричної шкали. Суть їх полягає в порівнянні емпіричних значень показника x_{ij} з певною величиною a , якою може бути:

- максимальне значення показника x^{\max}
- мінімальне значення показника x^{\min}
- середнє значення \bar{x}
- еталонне (або умовне) значення x^0

Математично така процедура може бути записана або у вигляді стандартизованих відхилень $\frac{x_{ij} - a}{q}$, (де q - одиниця стандарти-

зації), або у вигляді відношень $\frac{x_{ij}}{a}$. Цим двом процедурам притаманна одна важлива властивість – за їх допомогою (як у випадку з ранговою шкалою) можна враховувати інформаційну спрямованість показників ознакової множини. При цьому використовуються окремі модифіковані формули стандартизації для показників-стимуляторів і дестимуляторів.

Стандартизовані відхилення від середнього рівня традиційно використовуються в багатовимірному аналізі, де вони набувають вигляду:

а) для стимуляторів:

$$z_{j(st)} = \frac{x_j - x}{\sigma_i};$$

б) для дестимуляторів:

$$z_{j(dec)} = \frac{x - x_j}{\sigma_i};$$

де σ_i - стандартне відхилення i -го показника.

Однак ця процедура стандартизації має одне доволі суттєве обмеження. Оскільки вона ґрунтується на середніх значеннях та стандартних відхиленнях показників, то може бути застосована лише для якісно однорідних сукупностей з розподілом елементів, близьким до нормального.

Під час проведення деяких соціально-економічних досліджень, особливо міжнародних порівнянь, іноді буває важко забезпечити виконання такої умови. Тому в цих випадках ефективною є процедура стандартизації на основі відхилень, де одиницею стандартизації виступає варіаційний розмах показника. Перехід до стандартизованих значень показників при цьому відбувається слідує таким чином:

а) для стимуляторів:

$$z_{j(st)} = \frac{x_j - x_i^{min}}{x_i^{max} - x_i^{min}};$$

б) для де стимуляторів:

$$z_{j(dec)} = \frac{x_i^{max} - x_j}{x_i^{max} - x_i^{min}};$$

Вибір величини a зумовлюється необхідністю забезпечення формаційної односпрямованості стандартизованих значень z_{ij} . Показник-стимулятор характеризуватиме вищий розвиток явища, якщо його значення x_i наближається до максимального x_i^{max} , отже більшою буде різниця $(x_{ij} - x_i^{max})$. У разі

показника-дестимулятора за тих же умов значення x_i має наближатися до мінімуму x_i^{min} , тоді більшою буде різниця $(x_i^{max} - x_{ij})$.

Таким чином, величини z_{ij} , завжди додатна, знаходиться в межах від 0 до 1 і має прямий зв'язок із станом розвитку об'єкта: її значення наближається до 1 при високому значенні i -го показника і навпаки.

Як один з спрощених використовують метод багатовимірної середньої. Алгоритм розрахунку такий. Відбирають сукупність

об'єктів спостереження (підприємств, регіонів тощо) для встановлення, наприклад, рейтингу забезпеченості потреб коштами місцевих бюджетів або інвестиційної привабливості. Формують відповідну систему показників (x_{ij}) , на основі яких здійснюють інтегральну оцінку (прибутковості, ліквідності тощо). Значення цих показників обчислюють за кожним об'єктом i в середньому за їхньою сукупністю:

$$\bar{x}_j = \frac{\sum x_j}{n}.$$

Щоб елімітувати масштаб цих показників, обчислюють узагальнювальні показники (p_{ij}) у вигляді показників окремих об'єктів до їхнього середнього значення за сукупністю об'єктів:

$$p_{ij} = \frac{x_j}{\bar{x}_j}.$$

Розраховують середнє значення (\bar{p}_i)

$$\bar{p}_i = \frac{\sum p_{ij}}{k},$$

де k – кількість показників, які застосовують у розрахунках.

Ранжирований ряд (\bar{p}_i) і є, по суті, відповідним рейтингом об'єктів за інвестиційною привабливістю.

Для прикладу розглянемо наступне. У стовпцях 1-3 табл.1 за сукупністю підприємств наведено умовні дані про три показники (R_{ij}) , які характеризують інвестиційної привабливості шести регіонів.

На основі цих даних необхідно здійснити зведену порівняльну оцінку інвестицій-

Таблиця 1

До рейтингової оцінки інвестиційної привабливості регіонів

Регіони	Вихідні показники			Розраховані показники					
	R_1	R_2	R_3	P_1	P_2	P_3	$\sum P_{ij}$	\bar{P}_i	Ранг \bar{P}_i
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	0,55	0,70	0,75	1,10	0,97	1,10	3,17	1,06	I
2	0,50	0,65	0,60	1,00	0,90	0,88	2,78	0,93	VI
3	0,45	0,72	0,78	0,90	1,00	1,15	3,05	1,02	III
4	0,40	0,75	0,70	0,80	1,04	1,03	2,87	0,96	V
5	0,50	0,80	0,65	1,00	1,11	0,96	3,07	1,03	II
6	0,70	0,70	0,60	1,20	0,97	0,88	3,05	1,02	IV

ної привабливості регіонів методом багатовимірної середньої.

Середнє значення \bar{R} за кожним показником розраховується наступним чином:

$$\bar{R}_1 = 0,50; \quad \bar{R}_2 = 0,72; \quad \bar{R}_3 = 0,68.$$

Обчислення показників відхилення значень P_j від середнього:

$$P_j = \frac{R_j}{R_j}$$

Результати розрахунків наведено у графах 4-6 табл. 1, суму цих показників – у графі 7, а середнє значення за кожним регіоном – у графі 8.

На основі рангів показників \bar{P}_i (графа 9) можна порівняти рівень зведеної оцінки інвестиційної привабливості регіонів.

За наведеною методикою може бути здійснено рейтингове оцінювання ефективності бюджетної системи в регіональному розподілі на основі сукупності показників [2]:

- забезпечення доходів бюджету податковими, неподатковими надходженнями, трансфертами та ін.;
- забезпечення витрат на окремі напрями економічного та соціального розвитку;
- за характеристиками виконання контрольної функції бюджету стосовно забезпечення ефективного використання грошових засобів бюджету та ін.

Оцінювання результатів інвестиційної діяльності за критеріями. Практика інвестиційної діяльності значною мірою ґрунтується на пріоритетах – економічно й соціально вмотивованих, політично підтриманих, на визначених на альтернативній основі цілях державної діяльності.

Відповідна інвестиційна політика підпорядкована системі домінуючих положень, критеріїв, спрямованих на підвищення ефективності управління соціально-економічним розвитком.

Під ефективністю управління розуміють ступінь досягнення певної поставленої мети, під показником ефективності – міру, яка відображає цей ступінь. Для кількісно-

го оцінювання цього ступеня оперують поняття «критерій». Критерій – грецьке слово, яке означає засіб рішення, мірило оцінки. У загальному значенні критерій – це ознака, на основі якої здійснюються оцінювання, визначення або класифікація.

Результати інвестиційної діяльності можуть бути позитивними (досягнення поставлених цілей) або негативними. Критерій для оцінювання результатів дій має відображати їх відносну значущість, виходячи з поставлених цілей. При цьому порівняльна оцінка результатів інвестиційної діяльності може здійснюватися за критерієм, який є функцією кількох показників, що характеризують результати діяльності.

Якщо необхідна однозначна оцінка результатів інвестиційної діяльності, то використовують один з критеріїв, який узагальнює дію сукупності показників, наприклад, прибутковості, ліквідності, платоспроможності, ризикованості тощо.

Щоб мати можливість порівнювати результати інвестиційної діяльності за сукупністю показників, треба привести їх до однієї міри. У результаті здійснюється, наприклад, оцінювання рейтингу суб'єктів управління. У цьому разі критерій для оцінювання результатів інвестиційної діяльності, з метою вибору найліпшого, є функцією сукупності показників, які мають відображати ступінь відповідності певних сполучень поставленим цілям.

Критерії мають відповідати певним вигодам. Передусім слід урахувати принцип ієрархії системи управління. Відповідно до цього принципу певний об'єкт управління діє згідно з вимогами найближчого об'єкта, який функціонує на вищому рівні, одночасно встановлюючи вимоги до об'єктів, що перебувають на нижчому рівні.

Щоб управління системою було ефективним, необхідна узгодженість часткових рішень на всіх рівнях згідно з цілями системи загалом. Умовою є відповідність критеріїв, за якими здійснюється порівняльна оцінка рішень окремих суб'єктів управління, інтересам суспільства.

З огляду на це, можна сформулювати вимоги, яким мають відповідати критерії. Вони повинні відображати ступінь відпо-

відності часткових рішень загальним цілям. Тоді всі критерії, що використовуються на різних рівнях управління, стають взаємозв'язаними, а це забезпечує відповідність часткових критеріїв інтересам вищої мети.

Наприклад, критерії сталого розвитку соціально-економічної системи формуються у взаємозв'язку всіх їх компонентів (підсистем) за відсутності між ними суперечностей (несумісності). Так, зростання інвестиційної діяльності не повинно супроводжуватися забрудненням довкілля.

Критеріями можуть бути програми, установлені централізовано нормативи, міжнародні, міжгалузеві, міжрегіональні, міжфірмові порівняння; критерії, що випливають із сутності економічної категорії, наприклад, конкурентоспроможності (табл. 2), плани підприємств та установ тощо.

тратами (ресурсами). Зокрема це стосується пропорцій між обсягом реалізованої продукції (РП) та оборотними коштами (ОК), основними засобами (ОЗ) та витратами праці (Т). Для цього використовують систему нормалей – ранжируваних індексів змінних показників. Залежно від напрямів та особливостей розвитку вирізняють деякі системи економічних нормалей.

Залежно від напряму та особливостей функціонування виокремлюють такі види економічних нормалей [27]:

1) працезберігаюча форма інтенсифікації:

- переважно працезберігаюча:

$$IPП > IOК > IOЗ > IT;$$

- працезберігаюча з незмінною матеріало- та фондovіддачею:

$$IPП = IOК > IOЗ > IT;$$

- працезберігаюча зі зниженням матеріало- та фондovіддачі:

Таблиця 2

Конкурентоспроможність як економічна категорія

Поняття	Критерії, характеристики, чинники динаміки
Конкурентоспроможність товару	Відповідність умовам ринку за технічними, економічними та іншими характеристиками. Охоплює поняття «технічний рівень» і «якість» товару
Конкурентоспроможність підприємства	Частка на внутрішньому та світових ринках, обсяги продажів, ресурсний потенціал, чистий дохід на одного зайнятого, кількість конкурентів
Конкурентоспроможність галузі	Чистий експорт; частка імпортованої продукції на внутрішньому ринку; обсяг продажів, частка в світовому виробництві певного виду продукції; ресурсні та інфраструктурні характеристики, чистий дохід на одного зайнятого
Конкурентоспроможність національної економіки	Ресурсний підхід – наявність капіталу для інвестування, чисельність і кваліфікація людських ресурсів. Наявність природних ресурсів, економіко-географічне положення країни. Факторний підхід – зміна позицій країни на світових ринках залежно від рівня розвитку національної економіки, що характеризується рівнем економічного зростання. Рейтинговий підхід – інтегральне відображення стану економіки за тією чи іншою системою показників

Критеріями можуть бути також цілі користувачів інформації, наприклад інвесторів (рис. 2.8).

Важливим критерієм ефективності економічної діяльності є отримання певних пропорцій між складовими ефективності – обсягом ефекту та пов'язаними з ним ви-

$$IPП < IOК > IOЗ > IT.$$

Причому $IPП < IOК, IOЗ > IT$.

2) фондозберігаюча функція інтенсифікації:

- переважно фондозберігаюча:

$$IPП > IT > IOК > IOЗ;$$



Рис. 2.8. Види ефекту від інвестування в підприємництво відповідно до мети інвестора

• фондозберігаюча з незмінною продуктивністю праці:

$$IPП = IT > IOК > IOЗ ;$$

• фондозберігаюча зі зниженням продуктивності праці:

$$IPП < IT > IOК > IOЗ.$$

3) ресурсозберігаюча з рівними темпами зростання продуктивності праці матеріало- та фондівіддачі:

$$IPП > IOК = IOЗ.$$

Відповідно до СНР за ефект береться випуск продукції (В), а за витрати – проміжне споживання (ПС), споживання основного капіталу (СОК), чисельність працюючих (ЧП).

Вимогам розширеного відтворення, інтенсифікації виробництва та ресурсозбері-

гаючого напрямку розвитку відповідає така система ранжированих індексів:

$$IV > IPС > ICOK > IЧП.$$

Як уже визначилося, наведені критерії у вигляді співвідношення можуть змінюватися та уточнюватися відповідно до умов розвитку економіки. Фактичні співвідношення порівнюють з установленими критеріями, що є базою розробки управлінських рішень щодо підвищення ефективності інвестування як по країні загалом, так і за окремими підрозділами економіки.

Висновки

На основі теоретико-інформаційних засад інформаційно-аналітичного забезпечення формується методичне забезпечення

АНОТАЦІЯ

У цій статті запропоновані методичні рекомендації стосовно оцінювання інвестиційної привабливості в відповідності до вимог міжнародного меморандуму й IASC (International Accounting Standards Committee).

SUMMARY

This article proposed guidelines concerning the evaluation of investment attractiveness in accordance with the requirements of the memorandum and the IASC (International Accounting Standards Committee).

аналізу. Останній ґрунтується на економічній методології як сукупності принципів наукового дослідження та обґрунтованих на їх основі правилах, прийомах і методах аналізу щодо збирання відомостей, їх оброблення, обчислення показників, аналізу даних.

Діапазон застосування економіко-математичних методів в управлінській діяльності доволі широкий. Це стосується підготовки інформації, її аналізу, порівняння з відповідними критеріями й на цій основі виявлення проблем і способів їх розв'язання на основі аналізу.

Надалі економіко-математичні методи використовуються на етапі реалізації управлінських рішень під час контролю їх виконання та оцінювання ефективності отриманих результатів. Важливу роль при цьому відіграють визначені в результаті аналізу параметри явищ щодо обсягу, структури, динаміки, взаємозв'язку тощо. Здійснюється порівняльний аналіз діяльності об'єктів управління з урахуванням організаційно-економічних відмінностей, повноти використання можливостей тощо.

З метою обґрунтування управлінських рішень в ході оцінювання інвестиційної привабливості запропоновані чинники, що на неї впливають, система відповідних показників, а також методика оцінки інвестиційної привабливості.

Література

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. К.МР. «ИТЕМ» ЛТД. 1995, 446 с.
2. Бюджетный менеджмент: Підручник / В.М. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.

/ За ред. В.М. Федосова. – К.: КНЕУ. 2004. – 864 с.

3. Геєць В.М. Реструктуризація економіки в контексті переходу України на принципи сталого розвитку. Проблеми сталого розвитку. – К.: БМТ, 1998. – С. 47-49.

4. Головач А.В., Захожай В.Б., Манцуров І.Г., Головач Н.А. Статистичне забезпечення управління економікою: прикладна статистика з використанням аналітичних можливостей програмного середовища Microsoft EXCEL. – К.: КНЕУ, 2006. – 322 с.

5. Головач А.В., Захожай В.Б., Манцуров І.Г., Головач Н.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення державного фінансового менеджменту (методологія і практика прикладної статистики). – К.: КНЕУ, 2010. – 260, [4] с. Економічна теорія: політекономія/За ред.. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-прес, 2008. – 719 с.

6. Економічна теорія: політекономія / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-прес, 2008. – 719 с.

7. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування. – К., КНЕУ, 2001. - 170 с.

8. Єрохін С.А. Структурна трансформація національної економіки. – К.: світ знань, 2002. – 528 с.

9. Осауленко О.Г. Національна статистична система: стратегічне планування, методологія та організація. ДП «Інформатично-аналітичне агентство». – К.: 2008. – 415 с.

10. Статистика. С.С. Герасименко, А.В. Головач, А.М. Єріна, О.В. Козирев. – К.: КНЕУ. 2000. – 465 с.

11. Статистика / За ред. А.М. Єріної та Р.М. Моторіна. – К.: КНЕУ, 2002